

Рецензія
доктора економічних наук, професора
Божкової Вікторії Вікторівни
на дисертацію Бодні Івана Олександровича на тему
«Організаційно-економічний механізм інноваційної
трансформації регіону для підвищення конкурентоспроможності»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності
051 Економіка

Актуальність теми наукового дослідження. Досвід провідних країн світу переконливо свідчить, що інноваційна діяльність регіонів є одним із важливих факторів розвитку суспільства, що визначає зміст соціально-економічних трансформацій та створює основи для посилення конкурентоспроможності регіону і національної економіки в цілому. Інноваційна діяльність регіону виступає як складна цілісна система, важливою провідною та об'єднуючою ланкою якої є управлінська інфраструктура регіону, що визначає особливість реалізацій інноваційної діяльності, рівень її активності, напрям розвитку, швидкість просування, масштаби проектів, формує соціальні орієнтири. Відтак, дослідження організаційно-економічного механізму інноваційної трансформації регіону для підвищення його конкурентоспроможності є актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Дисертаційну роботу Бодні І. О. виконано відповідно до плану наукових досліджень Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. При виконанні теми «Інноваційні стратегії управління бізнес-процесами суб'єктів підприємництва» (номер державної реєстрації № 0121U109191, 2021-2025 рр.) автором розроблена послідовність оцінювання та ранжування наукових компетенцій організацій регіону.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації. Результати аналізу дисертаційної роботи дозволяють стверджувати, що

дослідження визначеної дисертантом проблеми є системним, цілісним і комплексним.

Автором запропоновано послідовність оцінювання та ранжування наукових компетенцій організацій регіону з використанням трьохетапної методикою, що дозволяє на основі анкетування наукових шкіл виявити компетенції, присутні в організаціях регіону, проривні наукові напрями, передові дослідження та розробки, а також визначити їх вплив на конкурентоспроможність регіону.

В роботі удосконалено класифікацію груп факторів підвищення інноваційної сприйнятливості регіону, які автор поділив на стабілізуючі, активізуючі та структурні та розглянув на трьох рівнях економічних систем (індивід, організація, регіон), що дозволяє визначати ступінь впливу інноваційних процесів в регіоні на забезпечення його конкурентоспроможності.

Автор удосконалив підхід до оцінки ефективності бюджетних видатків регіону в інноваційній сфері, що дозволяє сформувати цільові значення показників короткострокового періоду, при досягненні яких регіон буде конкурентоспроможним у референтній групі країн та регіонів за зіставним рівнем інноваційного розвитку.

У дисертації уточнено поняття «інноваційна сприйнятливість регіону», що характеризується створенням додаткових елементів механізму та регулювання інноваційної політики. Таке розуміння має важливе методологічне, теоретичне та практичне значення та створює передумови для появи нових методів, форм і практичних механізмів управління інноваційним розвитком промислових підприємств.

Автор удосконалив механізм управління інноваційною трансформацією регіону, що, на відміну від існуючих, включає систему ресурсів, методів та інструментів впливу на інноваційні процеси та заснований на принципах самоорганізації складних систем у процесі їх адаптації до змін нестабільного середовища, що дозволить узгодити цілі та напрями управління

інвестиційною, операційною та фінансовою діяльністю підприємств регіону задля забезпечення його конкурентоспроможності.

Автор розширив систему управління інноваційним розвитком підприємств регіону представленими нелінійними мережевими інноваційними моделями та інтеграційними стратегіями, що включає стратегічні та тактичні методи управління з формалізацією процедур вибору інноваційних проєктів та форм їх реалізації, з урахуванням ресурсного потенціалу, показників стійкості та економічної доданої вартості підприємств. Система представлена у вигляді інституційних утворень, що інтегрують наукову, інноваційну та навчальну діяльність з прямими та зворотними зв'язками з підприємствами регіону.

В роботі набула подальшого розвитку економіко-математична модель управління інноваційним розвитком підприємств, в якій у якості критеріальних показників використовується стійкість і приріст вартості підприємства, в якості обмеження використовуються показники його фінансового, операційного та інвестиційного ризику.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, опублікованих працях. Наукові положення, висновки і рекомендації, представлені у дисертаційній роботі, є обґрунтованими і доведеними. Методологічною основою роботи є сукупність способів і принципів наукового пізнання, загальних та спеціальних методів і прийомів. Теоретичною основою дослідження послуговували положення теорій інноваційного менеджменту, економіки підприємства, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених у галузі управління інноваційною діяльністю, економічного аналізу. Для досягнення поставленої мети у роботі використано такі методи дослідження: аналізу, синтезу, систематизації, узагальнення, статистичний, графічний.

Результати дисертаційного дослідження оприлюднювались на науково-практичних конференціях, зокрема на: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Цілі сталого розвитку: проблеми та можливості досягнення в Україні і світі» (м. Київ, 2022 р.), Міжнародній науково-практичній

конференції «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» (м. Київ, 2023 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритети розвитку фінансів, менеджменту та маркетингу: традиції, моделі, перспективи» (м. Київ, 2023 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 2023 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем» (м. Кропивницький, 2023 р.).

Значення для науки і практики отриманих результатів. Обґрунтовані у дисертаційній роботі Бодні І.О. положення дозволяють розв'язувати актуальне наукове завдання розвитку теоретичних основ та розробки методичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного механізму інноваційної трансформації регіону для підвищення його конкурентоспроможності.

Результати дисертаційної роботи використано у практичній діяльності ТОВ «Торговий Дім «Р-Трейд»; ПВП «Союзеренгоремонт», ТОВ «Старвей Груп», а також у навчальному процесі Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України при викладанні дисциплін «Стратегічний інноваційний облік, контроль і аналіз», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Сталий розвиток».

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Зміст роботи є логічними, послідовним і завершеним, наукові положення і висновки – обґрунтованими і достовірними. У вступі до роботи визначені мета, завдання, предмет, об'єкт, конкретизовано методологічний апарат дослідження, які узгоджені зі структурою та висновками роботи. Висновки є вмотивованими, ґрунтуються на результатах, викладених послідовно в трьох розділах дисертаційної роботи. Означене засвідчує той факт, що мета дослідження досягнута. Дисертація Бодні І.О. є завершеною науковою працею.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. У цілому позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, доцільно висловити окремі

зауваження і побажання:

1. На стор. 38-39 представлений авторський підхід до оцінювання інноваційної активності регіону, але не зазначено, яку шкалу запропоновано для проведення бальної оцінки, що потребує додаткових пояснень.
2. У другому розділі дисертації запропоновано підхід щодо нормування показників оцінки ефективності бюджетних видатків регіону в інноваційній сфері, за яким порівнюються показники Київської області і провідних країн світу, що потребує додаткових пояснень, адже релевантним є порівняння «регіон-регіон», «держава-держава».
3. Оформлення роботи має вади: на рис.1.1 (стор. 22) не зрозумілий зміст блоків «Створення і використання ресурсної» «Порушення пропорцій розвитку інноваційного»; у табл.1.1 (стор. 29) не зазначено, що означає стрілка справа тощо.

Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Основні результати дослідження опубліковані в 12 наукових працях, серед яких 6 статей – у наукових фахових виданнях, 1 стаття – у виданні, що індексується в наукометричних базах Scopus та Web of Science, 5 публікацій – у матеріалах наукових конференцій. Аналіз наукових робіт здобувача свідчить, що представлені роботи повною мірою відображають основні положення та висновки дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам. Дисертація Бодні І.О. є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення.

Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну і пройшли достатню апробацію. Зміст роботи повністю відповідає спеціальності 051 Економіка. Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Бодні Івана Олександровича на тему «Організаційно-економічний механізм інноваційної трансформації регіону для підвищення

конкурентоспроможності» є самостійним завершеним дослідженням, що відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Бодня Іван Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент:

завідувач кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка,
доктор економічних наук, професор

Вікторія БОЖКОВА

